

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ»РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ**

**МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА МОДЕЛІН ЕНГІЗУ
БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО РЕАЛИЗАЦИИ НОВОЙ МОДЕЛИ ДОШКОЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ**

Нұр-Сұлтан
2021

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы базасында әзірленген

Мектепке дейінгі білім берудің жаңа моделін енгізу бойынша әдістемелік ұсынымдар – Нұр- Сұлтан, 2021- 48 бет.

Пікір жазғандар:

С. Н. Жиенбаева, п.ғ.д.

Б. О. Арзанбаева, п.ғ.к.

Ф. К. Омарбекова, меңгеруші.

Әдістемелік ұсынымдар мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін іске асыруда әдістемелік нұсқаулық ретінде әзірленді.

Әдістемелік ұсынымдар мектепке дейінгі ұйым басшыларына, әдіскерлер мен педагогтерге, «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» мамандығы бойынша ЖОО мен колледждердің студенттеріне және ата-аналар қауымдастығына арналған.

Әдістемелік ұсынымдар ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралып, ұсынылған (2021 жылғы 31 мамырдағы №5 хаттама).

«Мектепке дейінгі балалық шақ»
Республикалық орталығы, 2021

Мазмұны

1	Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінің тұжырымдамасы	4
2	Балаларды ерте жастан тәрбиелеу мен оқытудың ерекшеліктері	5

2.1. Балаларды ерте жастан тәрбиелеу мен оқыту ерекшеліктерінің ғылыми-теориялық негіздемесі

2.2. Ойын баланы дамытудың бірегей және негізгі құралы

2.3. Баланы дамыту процесінде этнопедагогика құралдарының рөлі

2.4. Педагог - баланы дамыту мен оқыту процесінің фасилитаторы

2.5. Мектепке дейінгі ұйымдардың қызметіндегі зерттеу мәдениеті

2.6. Бала құқықтарын сақтау және қорғау

3	Модельдің мақсаты мен міндеттері	10
4	Модельдің мазмұны	11
5	Дамыту, тәрбиелеу және оқыту процестерінде тәсілдерді өзгерту	13
6	Модельді іске асыру	14

Қосымша

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделін іске асыру жоспары	17
--	----

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінің тұжырымдамасы

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту үшін балаларды табысты және толыққанды дамыту жағдайларын қамтамасыз етуге, олардың әлеуеті мен дарындылығын ашуға бағытталған жаңа

тәсілдер мен идеялар талап етіледі, өйткені мектепке дейінгі жас бала өмірінің дербес кезеңі болып табылады, ол дағдылары жоғары деңгейдегі еліміздің болашақ адами әлеуетінің дамуына тікелей әсер етеді және әлемдік ғылымда баланың туғаннан бастап мектепке барғанға дейінгі кезеңі мидың дамуындағы, когнитивтік және басқа да өмірлік маңызды дағдылардың қалыптасуы мен дамуындағы маңызды кезең болып саналады.

Мектеп жасына дейінгі балаларға тұратын жеріне, этникалық тегіне, жынысына, денсаулық жағдайына және басқа да әлеуметтік факторларға қарамастан, сапалы білім алуға тең қол жетімділік ұсынылады.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі (бұдан әрі – модель) мектепке дейінгі білім берудің негізгі пайымдауын, мақсатын, міндеттерін, құндылықтары мен принциптерін айқындайтын тұжырымдамалық құжат.

Модельдің әдіснамалық негізі мектеп жасына дейінгі балалардың дамуын және модельдің тиісті аспектілерін ашатын әлемдік ғылыми теориялар болып табылады.

Модель мектеп жасына дейінгі балалардың табиғи дамуының заманауи теориялары мен ұлттық көзқарастың үйлесімділігіне бағытталады.

Модель құрылымы ағымдағы жағдайды талдау, сауалнама және мониторинг нәтижелері негізінде анықталды.

2. Балаларды ерте жастан тәрбиелеу мен оқытудың ерекшеліктері

2.1. Балаларды ерте жастан тәрбиелеу мен оқыту ерекшеліктерінің ғылыми-теориялық негіздемесі

Мектепке дейінгі кезең баланың өмірлік маңызды дағдыларын дамытудың дербес кезеңі ретінде қабылданады, онда баланың өміріндегі мектепке дейінгі білімнің рөліне ересектер ұйымдастырған белсенділіктен оның жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, әр баланың әлеуетін барынша дамыту үшін жағдай жасау қажет, мұнда педагог баланың мүдделерін ұстанады және баланың таңдаған әрекеттеріне сүйене отырып, оның әр күнін жоспарлайды.

Мектепке дейінгі білімге көзқарас әр адамның жеке басының қалыптасуы үшін осы даму кезеңінің маңыздылығын толық көрсетеді, бала миының қарқынды өсуі мен дамуы ерте балалық шақта – туғаннан 3 жасқа дейінгі кезеңде, ал когнитивтік дағдылардың дамуы 8 жасқа дейін белсенді жүреді, содан кейін өсу қарқыны едәуір төмендейді және бұл нейробиология саласындағы зерттеулермен дәлелденген.

Мектепке дейінгі ұйымдағы бала өзінің әлем туралы түсінігін құруға құқығы мен мүмкіндігі бар субъект және өз бетінше үйренуге белсенді қатысушы ретінде қабылданады.

Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың балалық шақ кезеңінде үйлесімді, тілектестік, дамытушы, әділ, оның ішінде мәдени және этникалық қауымдастыққа құрмет көрсетілетін инклюзивті ортада өмір сүруі үшін жағдайлар жасалады.

Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтері мен балалардың ата-аналары (занды өкілдері) оқыту ортасын ұйымдастырады, баланың жаңаны өз бетінше зерттеуге ұмтылысын қолдайды, өйткені жаңаны тануға деген қызығушылық балаларға туғаннан бастап беріледі және ересектер балаға дараландырылған,

жасына және даму деңгейіне сәйкес келетін білім, әлемді тану және ол туралы білімін ерте балалық шақ кезеңінде құрастыру үшін мүмкіндік береді, бұл ілімдерді әлемнің жетекші ғалымдары, оның ішінде XVIII ғасырдағы француз-швейцар философы Жан-Жак Руссо¹ да таныған.

Мектепке дейінгі ұйымда баланың өз бетінше үйренудегі рөлі анықталады: оқуға деген ішкі ынта, әлем туралы жаңа нәрсені үйрену, зерттелетін объектілермен «ішкі байланыс» сезімі, баланың жасына және деңгейіне сәйкес ресурстарды таңдау мүмкіндігі бар жоғары сапалы білім беру кеңістігі, баланың өз мүдделеріне сәйкес және қиялын қолданатын дербес әрекеті, баланың ойын, символдық, бейнелі, белсенді әрекет арқылы толыққанды және жан-жақты дамуы, мұнда педагогтің рөлі баланың оқу процесін бақылау, рефлексия және қолдау болып табылады және осы теорияны неміс педагогі Фридрих Фребель² ұсынған.

Баланың тәрбиешілермен және мектепке дейінгі ұйымдағы басқа да ересектермен жайлы қарым-қатынасы кезінде оның эмоционалды және әлеуметтік құзіреттілігі сапалы дамиды, бұл баланың психоэмоционалды әлауқатының және баланың әлеуметтік дамуының негізі, оның эмоционалды жағдайын реттеу қабілеті ересектермен қарым-қатынаста қалыптасатыны британдық психоаналитик Джон Боулбидің³ теориясында көрсетілген.

Американдық психолог Ури Бронфенбреннердің⁴ ұсынған теориясына сәйкес баламен жұмыс экологиялық жүйенің элементтерімен өзара әрекетте құрылады: микрожүйе - күнделікті өзара әрекеттер және бала өмірінің аспектілері (отбасы, туыстары, достары және балабақша); мезожүйе – жүйенің құрамдас бөліктері арасындағы қатынастар; экзожүйе – жүйелер аясында болатын оқиғалар, бала тікелей қатыспайтын оқиғалар және макрожүйе - бұл бала өмір сүретін және оның айналасындағы барлық жүйелердің мәдени мәнмәтіні.

Кеңестік психолог Л.С. Выготскийдің⁵ теориясына сәйкес бала дамуының әлеуметтік жағдайы оның психикалық даму динамикасына, адам әрекетінің тарихи дамыған нысандары мен тәсілдерін тағайындау арқылы пайда болатын жоғары психикалық функциялардың дамуына байланысты және ересек адам мәдениетті, балаға беретін білімді жеткізуші ретінде алдымен бірлескен әрекетте қалыптасатын, содан кейін баланың ішкі процестеріне айналатын жақын даму аймағын ескереді.

2.2. Ойын баланы дамытудың бірегей және негізгі құралы

Ойын мектеп жасына дейінгі балалар әрекетінің негізгі түрі ретінде:

¹ Rousseau, J.-J. (1979). *Emile: Or, On education*. New York: Basic Books.

² Froebel, F. (1878). *Mutter Und Kose Lieder*. Contributor: Susan E. Blow. New York: D. Appleton and Company.

³ Бриш, К.Х. (2014). «Терапия нарушений привязанности. От теории к практике», М., «Когито-центр».

⁴ Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

⁵ Выготский Л.С. (1934). *Мышление и речь: психологические исследования*. М.; Л.: Соцэкгиз.

1) оқытуға және балаларды жан-жақты - когнитивтік, әлеуметтік және эмоционалды дамытуға оң ықпал етеді;

2) ойын көптеген түрге ие, балалар үшін көңілді және қызықты әрекет; ол әмбебап және бірегейлігімен ерекшеленеді, әлемді танудың, баланы оқытудың жетекші әрекеті және негізгі тәсілі болып табылады;

3) американдық әлеуметтанушы Милдред Партеннің теориясына сәйкес ойынның бірнеше түрі бар: (1) бала ойынға қатыспаған кезде байқалатын мінез-құлық, бірақ қысқа мерзімді, қызығушылық тудыратын затты бақылайды; (2) бақылау, бала басқа балалардың ойынын сырттай бақылайды және оларға сұрақтар қойып, сөйлесуі мүмкін; 3) жалғыз ойналатын тәуелсіз ойын, бала (балабақша ауласында) басқа ойыншықтармен ойнайды және басқа балалармен ойнауға талпынбайды; (4) қатар ойнау белсенділігі - бала ойынды өзі таңдайды, бірақ бұл ойында ол басқа балалардың жанында болса да, олардың әрекетіне назар аудармайды (мысалы, құмсалғышта); (5) ассоциативті ойын - бұл ойынға барлық қатысушылардың ортақ әрекетті, қызығушылықтарды және жеке қауымдастықтарды мойындайтын топтық ойын түрі; (6) ұйымдастырылған қосымша ойын - бұл еңбекті бөлу, топтық цензура, бір немесе екі команда мүшелерінің бақылауын орталықтандыру және жеке тілекті топтың қалауына бағындыру элементтері көрінетін неғұрлым жоғары ұйымдастырылған топтық әрекет.

Ойын барысында педагогтер мен өзге де ересектер:

1) балаларды өз тәжірибелерін оң және теріс тұрғыда талдауға үйретеді;

2) мазасыздық, депрессия тәрізді психикалық денсаулыққа кері әсер етуі мүмкін мәселелердің болмауы үшін балаларда маңызды дағдылар мен пікірлерді дамытады;

3) өз эмоцияларын реттеуге және ынтымақтастыққа, эмпатияға үйретеді.

2.3. Баланы дамыту процесінде этнопедагогика құралдарының рөлі

Ана тілін үйрету кезінде рухани даму, балаларды қиялдау қабілетіне тәрбиелеу, сөздік құрамын қалпына келтіру, психикалық процестерді дамыту, сана және ақыл-ой, бұрынғы ұрпақтың дәстүрлері мен салттары туралы құнды ақпараттар мен фактілерді ұсыну үшін қоғам және мемлекет қайраткері, педагог, лингвист А. Байтұрсынұлының⁶ әзірлеген және ұсынған келесі құралдары қолданылады:

1) ана тілін оқыту әдістері: ауызша, көрнекілік, тәжірибелік;

2) принциптері: жеңілден күрделіге, қарапайымнан күрделіге және өмірмен, тәжірибемен байланысты сақтау;

3) балалар әдебиетінің, халық ауыз әдебиетінің шығармалары.

⁶ Байтұрсынов, А. (1992). Алаш-Орда: Сб.док./ Сост. Мартыненко Н., Алма-Ата.

Балаларды отбасында тәрбиелеу үшін публицист, педагог М. Жұмабаевтың⁷ педагогикалық көзқарастарының негізгі ережелерін ескере отырып, қолайлы жағдай жасалады, ата-аналардың жоғары моральдық сапалары қалыптасады, тәрбиешіге кәсібилік, балаларға деген сүйіспеншілік, тілді өте жақсы меңгеруі және жақсы сөйлеуі, баланың жеке тұлғасын құрметтеу сияқты талаптар қойылады.

Оқу процесінде педагог, этнограф Н. Кұлжанова⁸ әзірлеген ойын, физикалық және еңбек тәрбиесі туралы ережелерге сәйкес, ойлау мен сөйлеуді дамытуда бірлескен ойын дағдыларын дамытуға, еңбек әрекетіне, тазалыққа, тәртіпке, ұйымшылдыққа, балалардың ойлауы, қабылдауы, сурет салуы және мектеп жасына дейінгі балалардың басқа да дағдыларын дамытуға баса назар аударылады, оларды игеру міндетті түрде ойын барысында жүзеге асырылады.

2.4. Педагог - баланы дамыту және оқыту процесінің фасилитаторы

Жаңа модель педагогтері білім беру ұйымдарындағы өзгерістердің агенттері болып табылады және білім беру процесін ұйымдастырушыдан баланы дамыту және оқыту процесінің фасилитаторы рөліне өзгереді.

Педагог үнемі оқиды, дамиды, зерттеулер жүргізеді, балалардың даму процесін бақылайды, балаларды тыңдайды және естиді, сұрақтар қояды, дәлелдер іздейді, оларды сыни тұрғыдан талдайды және шығармашылық эксперименттер өткізеді, күнделікті жұмысына рефлексия жасайды.

Педагогтер балалар сияқты өз білімдерін құрастырады, балалармен жұмыстың жаңа қырларын белсенді түрде жасайды және зерттейді, өзін-өзі бағалаудың тұрақты процесінде болады, қажетті біліктілік деңгейіне ие, инновацияшыл және жауапты болып табылады.

Педагогтердің білімі мен мәдениетінің деңгейіне жоғары талаптар қойылады және олар неғұрлым жоғары болса, бала соғұрлым жан-жақты дамиды, оның танымдық белсенділігі айқын болады.

2.5. Мектепке дейінгі ұйымдардың қызметіндегі зерттеулер мәдениеті

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жаңа моделі ғылыми негіздемені қолдануды және мектепке дейінгі ұйымдардың күнделікті жұмысына зерттеу әрекетін кіріктіру арқылы:

1) педагогтердің деңгейінде өз жұмысы жөнінде рефлексия, чек-парақтар, сапа мен балалардың жеке прогресіне мониторинг жүргізу;

⁷ Жұмабаев, М. (2007). "Педагогика". Алма-Ата.

⁸ Мектептен бұрынғы тәрбие: Н.Алмединген кітабының ізімен. Қазақстан оқу комиссариатының тәрбие бөлімінің тапсыруымен жазылды / Кұлжанова,; сөзбасы Ахмет Байтұрсыновтікі - Орынбор : Қазақстан мемлекет баспасы, 1923 . - IV, 37 б. - РК.

2) мектепке дейінгі ұйымның деңгейінде өзін-өзі бағалауды өткізу, ата-аналардан және балалардың өздерінен балаларды зерттеуге қатысуға келісім ала отырып, мектепке дейінгі ұйымдарда ғалымдардың зерттеулер жүргізуі жолымен зерттеулер мәдениетін құруды қарастырады.

2.6. Бала құқықтарын сақтау және қорғау

Қазақстан 1994 жылғы 8 маусымда Бала құқықтары туралы конвенцияны ратификациялады (1989) және Конвенцияда айқындалған баланың барлық құқықтарын сақтауға және қорғауға міндеттенеді.

Модель келесіні қамтиды:

1) баланың құқығы:

- баланы кемсітушіліктің немесе баланың, оның ата-анасының, заңды қамқоршыларының немесе отбасының өзге де мүшелерінің мәртебесінің, қызметінің, көзқарасының немесе сенім-нанымдарының негізінде жазалаудың барлық нысандарынан қорғау (2-бап, 2-т.);

- баланың мүдделерін барынша толық қамтамасыз ету (3-бап, 1-т.);

- балаға оған қатысты барлық мәселелер бойынша ой-пікірлерін еркін білдіруі (12-бап, 1-т.);

- өз пікірін еркін білдіруге құқылы (бұл құқыққа шекараларға қарамастан ауызша, жазбаша немесе басылым нысанында, көркемөнер шығармасы нысанында, не болмаса баланың өз таңдауы бойынша басқа да құралдардың көмегімен әр түрлі ақпарат пен идеяларды іздеу, алу және беру еркіндігі кіреді (13-бап, 1-т.);

- ойлау, ар-ұждан және дін бостандығы (14-бап, 1-т.);

- тәніне жасалатын немесе психологиялық түрдегі зорлық-зомбылықтың, қорлау немесе теріс қылықтардың барлық нысандарынан, қамқорлықтың жоқ болуынан немесе немқұрайды қараудан, дөрекі қараудан не болмаса пайдаланудан, ата-анасының, заңды қамқоршыларының немесе балаға қамқорлық жасаушы басқа адамның нәпсіқұмарлық қиянатынан қорғау (19-бап, 1-т.);

- білім беру (28-бап, 1-т.);

- қоршаған табиғатты құрметтеуге тәрбиелеу (29-бап, 1-т.);

- тынығуға және мәдени демалуға, өз жас мөлшеріне лайық түрлі ойындар мен көңіл көтеру шараларына қатысуға, мәдени өмірге еркін араласып, өнер мен айналысуға құқығы бар (31-бап, 1-т.);

2) білім беру:

- баланың жеке тұлғасын, дарынын, ақыл-ой және дене қабілеттерін толық көлемде дамытуға;

- адам құқықтары мен негізгі бостандықтарын, сондай-ақ Біріккен Ұлттар Ұйымының Жарғысында жарияланған принциптерді құрметтеуге тәрбиелеуге;

- баланың ата-анасына, оның мәдени өзіндік ерекшелігіне, тілі мен құндылықтарына, бала тұратын елдің ұлттық құндылықтарына, өз еліне және өзге де өркениеттерге құрмет көрсетуге тәрбиелеуге;

- баланы бейбітшілік, төзімділік, ерлер мен әйелдердің тең құқылығы және барлық халықтар, этникалық, ұлттық және діни топтар, сондай-ақ жергілікті халықтар арасында достық, түсіну рухында еркін қоғамдағы саналы өмірге дайындауға бағытталады.

3. Модельдің мақсаты мен міндеттері

Модельдің мақсаты - дені сау, дербес, білуге құмар, көпшіл, сын тұрғысынан ойлайтын балаларды әлеуметтендіру мен қалыптастыруға бағытталған тәрбие мен оқыту жүйесін трансформациялау (өзгерту) арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың бағыттары мен принциптерін айқындау.

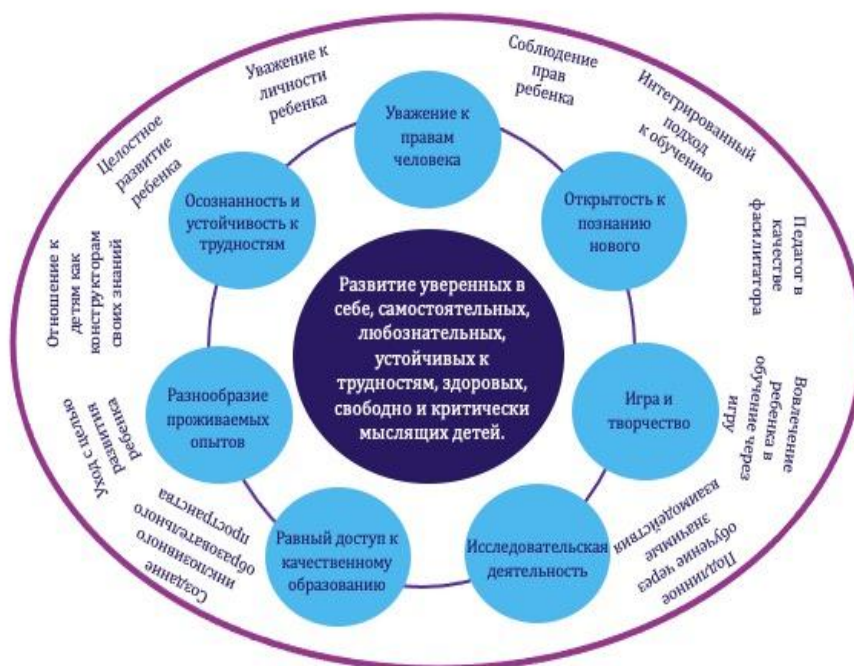
Модельдің міндеттері:

- 1) оқу жоспарлары мен бағдарламаларының икемділігін қамтамасыз ету арқылы педагогикалық процесті ғылыми негізде жетілдіру жолымен мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын, оның ішінде инклюзивті білім берудің мазмұнын өзгертуге жағдай жасау;
- 2) мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнындағы өзгерістерді нормативтік құқықтық сүйемелдеуді қамтамасыз ету;
- 3) сапа критерийлерін айқындау арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын арттыру және білім берудің сапасын бағалау құралын әзірлеу;
- 4) қазіргі заманғы теорияларды ұлттық ерекшеліктермен үйлесімді ұштастыру негізінде баланы ерте дамыту процесінің тұтастығын қамтамасыз ету;
- 5) ғылыми негізде вариативтік оқу бағдарламаларының құрылымын әзірлеу және бағыттарын айқындау;
- 6) педагогтердің деңгейінде және білім беру ұйымдарының деңгейінде мектепке дейінгі ұйымдардың күнделікті жұмысында зерттеу жұмысының мәдениетін қалыптастыру;
- 7) педагогтердің кәсіби өсуінің үздіксіздігін қамтамасыз ету;
- 8) өзара әріптестік іс-қимыл орнату арқылы ата-аналардың білім беру қызметтеріне қанағаттануын қамтамасыз ету.
19. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту мен білім беру сапасын қамтамасыз ету бойынша кешенді шаралар:
 - 1) мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту бағдарламаларының мазмұны мен іске асыру жағдайларын реттейтін нормативтік құқықтық базаны жаңарту;
 - 2) ғылыми-әдістемелік және оқу-әдістемелік қолдауды қамтамасыз ету;
 - 3) вариативтік оқу бағдарламаларын әзірлеу және енгізу;
 - 4) тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау критерийлерін әзірлеу;
 - 5) балаларды психологиялық-педагогикалық қолдауды жүзеге асыру тәсілдерін жетілдіру;
 - 6) педагогтерді даярлау бағдарламаларын жетілдіру және балаларды ерте дамыту әдістемесі бөлігінде мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламаларын өзектендіру.

4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың моделі

29. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың моделі - мектепке дейінгі білім беруге негіз болатын пайымды, мақсаттарды, міндеттерді, құндылықтар мен принциптерді айқындайтын тұжырымдамалық құжат (1-сызба).

1 сызба. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың моделі

Берілген сызбаға сәйкес Мектепке дейінгі білім беруге негіз болатын пайымды, мақсаттарды, міндеттерді, құндылықтар мен қағидаларды төмендегідей ашуға болады:

Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мақсаты әрбір баланың толық дамуы мен әлеуетін ашу үшін жағдай жасау болып табылады;

пайым:

Қазақстан Республикасындағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту өзіне сенімді, дербес, білуге құмар, қиындықтарға төзімді, дені сау, еркін және сыни тұрғыда ойлайтын балаларды дамытуға бағытталған;

3) Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың міндеттері:

- баланың құқықтарын қамтамасыз ету және қорғау;
- жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды дарыту;
- әрбір баланың жеке қабілеттері мен қажеттіліктерін ескере отырып, дамытушы қауіпсіз білім беру ортасын, оның ішінде инклюзивтік орта құру;
- педагогтің әр баламен және балалар арасындағы сапалы маңызды өзара әрекеті арқылы тілектестік қарым-қатынас орнату;
- психоэмоционалдық және физикалық әл-ауқатын қамтамасыз ету;

- мектепке дейінгі білім берудің мазмұнының, тәсілдерінің және ұйымдастырушылық нысандарының вариативтілігі мен әртүрлілігін, ғылыми зерттеулерге негізделген балалардың қабілеттері мен білім алу қажеттіліктерін ескере отырып, әртүрлі бағыттағы бағдарламаларды қалыптастыру мүмкіндігін қамтамасыз ету;

- отбасымен және қоғамдастықпен серіктестікте жұмысты жүзеге асыру;

4) Қазақстан Республикасын мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің жұмысын құруға негіз болатын құндылықтар:

- адам құқықтарын құрметтеу;
- саналылық және қиындықтарға төзімділік;
- ынтымақтастық және қолдау;
- ойын және шығармашылық;
- жаңаны білуге құмарлық;
- баланың зерттеу әрекеті;
- өмір сүру тәжірибесінің әртүрлілігі;
- сапалы білімге тең қол жеткізу болып табылады.

5) Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің педагогтері мен басқа қызметкерлері жұмысының негізгі принциптері:

- баланың құқықтарын сақтау;
- оқытудың кіріктірілген тәсілі;
- баланы толық дамыту;
- педагог фасилитатор ретінде;
- баланы ойын арқылы оқуға баулу;
- балалармен өз білімінің құрастырушысы ретінде қарым-қатынас жасау;
- мәнді қарым-қатынас арқылы шынайы оқыту;
- инклюзивті білім беру кеңістігін құру;
- баланың жеке тұлғасын құрметтеу;
- баланы дамыту мақсатында күтім жасау;

6) педагог келесі құзыреттіліктерге ие болуы тиіс:

- баланы дамыту мен үйретуді терең түсіну;
- баланың көзқарасын қабылдау және түсіне білу;
- мақтау, тыныштандыру, сұрақтар қою және балаларға назар аудару білу;
- көшбасшылық дағдылары, мәселерді шешу және балалар іс-әрекет түрлерінің мақсатты жоспарларын әзірлеу;
- сөздік қорының байлығы және балалардың идеяларын шығару мүмкіндігі;
- өз тәжірибесіне үнемі рефлексия жасай білу және оны жақсарту;
- эмоционалды интеллектінің жоғары деңгейі.

5. Дамыту, тәрбиелеу мен оқыту процестеріне тәсілдерді өзгерту

❖ Білімді баланың туылған сәтінен бастап өмір бойы жалғасатын процесс ретінде қарау білім беру процесін ұйымдастырудың икемді стандарттарын қабылдауды қажет етеді.

❖ Бала өзінің әлем жайлы жеке түсінігін қалыптастыру құқығы мен мүмкіндігі бар оқуға белсенді қатысушы ретінде қабылдануы тиіс.

❖ Бала өміріндегі мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту тәсілінің ұйымдастырылған оқу қызметінен баланың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, әр баланың әлеуетін барынша дамытуға жағдай жасауға қарай өзгеруі тиіс.

❖ Ойын - баланың негізгі әрекеті және дамытудың негізгі құралы.

❖ Мектепке дейінгі ұйымдар мен үйде балалардың әлеуметтік-эмоциялық дағдыларын дамытуға ерекше назар аудару қажет.

❖ Балаларға арналған жағдайларды ұйымдастыруға қойылатын талаптардың өзгеруі 1 жастан бастап 1-сыныпқа қабылданғанға дейін баланы дамыту процестері туралы заманауи ғылыми негіздемелерге сәйкес келтірілетін нормативтік құқықтық актілерді қайта қарауды да көздейді.

❖ Заманауи әлемдік үрдістер педагогтердің әр баланың толыққанды дамуы үшін жағдай жасауға баса назар аударатынын көрсетеді, яғни баланы дамыту, тәрбиелеу мен оқыту процестеріне жеке тәсілді қалыптастыруға бағытталған бағдарламаларға басымдық беру қажет.

❖ Мектепке дейінгі ұйымдарға даму бағытын дербес анықтау мүмкіндігі берілетін болады, оның негізінде балама дамыту бағдарламалары әзірленеді және педагогикалық кеңесте бекітіледі.

❖ Мектепке дейінгі ұйымдар вариативтік жеке бейімделген бағдарламаларды, оқытудың әртүрлі әдістемелері мен технологияларын, білім беру процесін ұйымдастырудың нысандарын, әдістерін, тәсілдерін пайдаланады. Кедергісіз дамытушы ортаны құрады.

❖ Педагогтер үшін балалардың жастары ескеріле отырып, оқу үшін әртүрлі ойындардың үлгілерін қамтитын апталық циклограммалардың үлгілері, түрлі жас топтарындағы балалармен ойындарды ұйымдастырудың технологиялық процесінің алгоритмі, дамытушы ойындар өткізу әдістемелері бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірленетін болады.

❖ Қарым-қатынас дағдыларын педагог өзі көрсетуге тиіс.

❖ Бала тәрбиесіндегі халық ауыз әдебиетінің маңызын ескере отырып, баланың ертегілер мен кітаптарға қызығушылығын қолдау қажет.

❖ Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты білім беру салаларының міндеттері бала сол сәтте өзіне қызықты білімді өз бетінше таңдай алатын қолжетімді заттық-кеңістіктік ортаны ұйымдастыру арқылы іске асырылуға тиіс. Педагогтің міндеті - балалардың қызығушылықтарын атап өту, оқу әрекеті барысында әр баламен сөйлесу. Сабақ нысандарын педагог таңдауға тиіс.

❖ Инклюзивтік білім беруді дамыту:

1) ерекше білім беруді қажет ететін балаларға қоғамның оң көзқарасының философиясын қалыптастыру;

2) инклюзивті білім беру процесін ғылыми және оқу-әдістемелік қолдауды жетілдіру;

3) ерекше білім беруді қажет ететін балаларды білім беру ортасына қосу процесін психологиялық-педагогикалық қолдаудың практикаға бағдарланған

технологияларын қолдану тетіктерін, нысандарын, тәсілдерін әзірлеу және енгізу;

4) ерекше білім беруді қажет ететін балаларды ерте анықтау жүйесін жетілдіру және психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру;

5) мектепке дейінгі және мектепте білім беру деңгейлері арасында инклюзивті технологиялар сабақтастығын жүзеге асыру;

6) инклюзивті білім беруді ақпараттық-консультациялық қолдауды жүзеге асыру; қызметі инклюзивті білім беру мәселелерін шешуге байланысты ұйымдармен әлеуметтік әріптестікті дамыту (инклюзивті практиканы жүзеге асыратын мектепке дейінгі ұйымдар; инклюзивті білім беруді қолдау бойынша ресурстық орталықтар, ғылыми-зерттеу орталықтары, жоғары оқу орындары, арнайы білім беру ұйымдары, қоғамдық ұйымдар);

7) инклюзивті білім беру теориясы мен практикасының озық тәжірибесін зерделеу мақсатында шетелдік ұйымдар мен әріптестердің ынтымақтастығын тереңдету;

8) инклюзивті практиканы жүзеге асыратын мектепке дейінгі ұйымдардың қажеттілігін болжау жүйесін дамыту;

9) ерекше білім беруді қажет ететін балалар келетін топтарды қажетті білікті мамандармен қамтамасыз ету (логопед, олигофренопедагог, тифлопедагог, сурдопедагог және т.б.) арқылы қамтамасыз етіледі.

❖ Жаңа нормативтік-мазмұндық тәсілдерді іске асыру жағдайында мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың алдына ашықтықты, ата-аналармен тығыз ынтымақтастықты және өзара іс-қимылды көздейтін нысаналы бағдарлар қойылады. Білім беру жүйесінің алдына қойылған міндеттер оқу-тәрбиелеу процесінің нәтижелі болуы үшін ата-аналардың жауапкершілігін арттыруды көздейді. Балаларды дамыту, тәрбиелеу және оқыту процесіне ата-аналарды тарту мәселесі мынадай бағыттарда шешіледі:

- ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру;
- ата-аналарды мектепке дейінгі ұйымның қызметіне тарту.

6. Моделді іске асыру

Моделді іске асыру бойынша міндеттер мен шаралар Ұлттық жоспар, «Nur Otan» партиясының сайлауалды бағдарламасы іске асырудың жол картасы

Ұлттық жоба

Стратегиялық көрсеткіштер:

1. Халықтың мектепке дейінгі / орта білім беру қанағаттану деңгейі

Сапалы білім беру

1 міндет. Білім беру саласында қолжетімділік пен теңдікті қамтамасыз ету

2 міндет. Оқыту үшін қолайлы жағдайлар жасау және орқұру

3 міндет. Білім сапасын арттыру

4 міндет. Білім беруді басқару және қаржыландыру тиімділігін арттыру

5 міндет. Цифрлық экономика үшін адами капиталды дамыту

Жол картасы

п. 15,27,28,29,30,31

- ата-аналардың жауапкершілігі;
- 2-6 және 3-6 жастағы балаларды қамту;
- кезекті автоматтандыру;
- ваучерлік жүйені енгізу;
- мектепке сапалы дайындау.

Кешенді жоспар

- ерте дамыту;
- нормативтік қамтамасыз ету;
- әдістемелік қолдау;
- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жетілдіру;
- білім беру деңгейлерінің сабақтастығын қамтамасыз ету;
- сапаны бағалау жүйесін енгізу;
- педагог мәртебесін қамтамасыз ету;
- сапалы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға қол жетімділікті қамтамасыз ету;
- қауіпсіздік және жайлылық;
- қаржыландыруды дербестендіру.

жобасына енгізілді, сондай-ақ 2021-2025 жылдарға арналған Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделін іске асыру бойынша жоспар Білім және ғылым министрлігінің бұйрығымен бекітілді (*Іқосымша*).

Модельді іске асырудың күтілетін нәтижелері анықталған мәселелерді кешенді шешу арқылы мектепке дейінгі білім беру саласында білім беру қызметтерін ұсынудың сапалы деңгейіне қол жеткізуді көздейді.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМ ДЕҢГЕЙІНДЕ:

- ұсынылатын білім беру қызметтерінің қолжетімділігі мен сапасын қамтамасыз ету

ПЕДАГОГТЕР

2

ДЕҢГЕЙІНДЕ:

- Педагогтердің кәсібилігі мен құзыреттілігі

БАЛАЛАРДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ :

3

- балаларды толыққанды дамыту үшін жағдай жасау

4

АТА-АНАЛАРҒА МҮМКІНДІК БЕРУ:

- білім беру процесіне қатысуы, серіктестік қарым-қатынас және ынтымақтастық

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУДЫ ДАМУЫ МОДЕЛІН ІСКЕ АСЫРУ ЖОСПАРЫ

№	Іс-шара	Аяқталу нысаны	Орындау мерзімі	Орындауға жауаптылар	Қаржыландыру көзі
1	2	3	4	5	6
I. 2-6 жастағы балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамту					
1	Балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтуды қамтамасыз ету	2025 жылға қарай балаларды қамту көрсеткіші: 2- 6 жас – 95% 3- 6 жас – 100%	2021-2025 жылдар	ҚР БҒМ ЖАО	ЖБ
II. Нормативтік құқықтық қамтамасыз ету					
2	Өзгерістер мен толықтырулар енгізу:				
2.1	«Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығының 1-қосымшасы (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген)	Бұйрық	2021 жылғы қыркүйек	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
2.2	«Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 20 желтоқсандағы № 557 бұйрығы (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің мемлекеттік тізілімінде № 8275 болып тіркелген)	Бұйрық	2022 жылғы қаңтар	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
2.3	«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің	Бұйрық	2022 жылғы наурыз	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде

	мемлекеттік тізілімінде № 14235 болып тіркелген)				
2.4	«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдары қызметкерлерінің үлгі штаттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 30 қаңтардағы № 77 қаулысының 1-тармағы	ҚР Үкіметінің қаулысы	2022 жылғы мамыр	ҚР БҒМ	Қажет емес
2.5	«Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығының 1-қосымшасы (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің мемлекеттік тізілімінде № 17657 болып тіркелген)	Бұйрық	2021 жылғы шілде	ҚР БҒМ	Қажет емес
III. Мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін әдістемелік қолдау					
3	Балаларды ерте дамыту институтын құру	ҚР Үкіметінің қаулысы	2021 жылғы қыркүйек	ҚР БҒМ	Қажет емес
4	Жоғары оқу орындары мен техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының мектепке дейінгі ұйымдармен, оның ішінде аранйы мектепке дейінгі ұйымдармен инновациялық педагогикалық тәсілдерді ғылыми негіздеу және педагогикалық тәжірибе жасау ресурстық база құру бойынша ынтымақтастығы	ЖЖББҰ мен МДҰ арасындағы, ТКОББҰ мен МДҰ арасындағы меморандум	2022 жыл	ЖЖББҰ ТКОББҰ ЖАО	Қажет емес
5	Балаларды ерте дамыту мәселелері бойынша өңірлердегі әдістемелік кабинеттердің жанынан мобильді топтар құру	Әдістемелік кабинеттердің жанындағы мобильді топтар	2022 жыл	ЖАО	Қажет емес
IV. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын жетілдіру					
6	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың моделін енгізуді әдістемелік қолдау	Әдістемелік ұсынымдар, оқыту вебинарлары	2021-2025 жылдар	ҚР БҒМ ЖАО	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
7	Мектепалды даярлықты әдістемелік қолдау	Әдістемелік материалдар Семинарлар	2021-2025 жылдар	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы

		Консультациялар			шеңберінде
8	Ерте жастағы балалардың әлеуметтік дағдыларын және өз бетінше үйрену дағдыларын дамытатын бағдарламаға әдістемелік ұсынымдар әзірлеу	Әдістемелік ұсынымдар	2022 жылғы тамыз	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
9	Халықтың әлеуметтік тұрғыда әлсіз тобынан шыққан ата-аналардың мектепке дейінгі білім беру қызметтеріне қажеттіліктерін анықтау үшін өңірлерде мониторинг жүргізу	Талдамалық анықтама	2022 жылғы мамыр	ҚР БҒМ	Қажет емес
10	Мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтылмаған балалардың ата-аналарымен жұмысты ұйымдастыру бойынша консультациялық пункттердің нұсқаулықтарын әзірлеу	Нұсқаулық	2022 жылғы маусым	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
11	Үй тәрбиешілері (әлеуметтік бала күтушілер) институтын енгізу бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлеу	Әдістемелік ұсынымдар	2022 жылғы шілде	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
12	Үй тәрбиешілерінің (әлеуметтік бала күтушілердің) біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу	Бұйрық	2022 жылғы тамыз	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
13	Үй тәрбиешілерінің (әлеуметтік бала күтушілердің) біліктілігін арттыруға арналған оқыту курстарын өткізу:	Біліктілікті арттыру курстары	2022-2025 жылдар		
13.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдардың			ҚР БҒМ	РБ 221 Б бойынша Бюджеттік өтінім «Мемлекеттік мектепке дейінгі білім беру ұйымдары кадрларының біліктілігін арттыру және

					қайта даярлау»
13.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдардың			Салалық қауымдастықтар	Тыңдаушылардың өз қаржысы есебінен
14	Үй тәрбиешілері (әлеуметтік бала күтушілер) институтын енгізу бойынша пилоттық жоба жүргізу:	Талдамалық анықтама	2023 жыл		
14.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда			ҚР БҒМ ЖАО	Қажет емес
14.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			Салалық қауымдастықтар	Қажет емес
15	Үй тәрбиешілері («әлеуметтік бала күтуші») институтын кезең-кезеңімен енгізу	Талдамалық анықтама	2024 жыл		
15.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда			ЖАО	ЖБ
15.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			Салалық қауымдастықтар	Мемлекеттік тапсырыс шеңберінде
16	«Ата-аналар университеті» арқылы балалардың отбасыларымен өзара ынтымақтастық орнату:	Ата-аналар жиналысы, тренингтер, консультациялар, т.б.	2021-2025 жылдар		
16.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда			ЖАО	Қажет емес
16.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			Салалық қауымдастықтар	Қажет емес
V. Мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің сабақтастығы мен үздіксіздігін қамтамасыз ету					
17	Білім беру бағдарламаларының сабақтастығын қамтамасыз ету үшін мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына зерттеу жүргізу және бастауыш білім берудің мазмұнын зерделеу	Талдамалық анықтама	2022 жылғы қаңтар	ҚР БҒМ ЖАО	БНҚ шеңберінде
VII. Тәрбиелеу-білім беру процесінің сапасын бағалаудың жаңартылған жүйесін енгізу					
18	Мектепке дейінгі педагогика және психология саласында іргелі және қолданбалы зерттеулер жүргізу	Талдамалық анықтама	2023 жылғы желтоқсан	ҚР БҒМ	БНҚ аясында
19	ECERS халықаралық әдістемесі арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасына зерттеу жүргізу	Талдамалық баяндама	2021 жылғы желтоқсан	ҚР БҒМ	БНҚ аясында

20	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау құралдарын (өлшемдерін) әзірлеу	Әдістемелік нұсқаулық	2022 жылғы қараша	ҚР БҒМ	БНҚ аясында
21	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын бағалау құралдарына пилоттық жоба өткізу	Талдамалық анықтама	2023 жылғы желтоқсан	ҚР БҒМ ЖАО	БНҚ аясында
22	Мектепке дейінгі білім берудің сапасын бағалаудың тәуелсіз ұлттық жүйесін енгізу	Талдамалық баяндама	2025 жылғы қаңтар	ҚР БҒМ ЖАО	БНҚ аясында
VIII. Педагог кәсібінің жоғары мәртебесін қамтамасыз ету, педагогикалық білім беруді жаңғырту					
23	Институционалдық әлеуетті ұлғайту мақсатында «Болашақ» халықаралық бағдарламасымен ЖЖББҰ-ның «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» мамандығы бойынша профессор-оқытушы құрамының біліктілігін арттыру	Тағылымдамадан өту жөнінде сертификаттар	2022-2025 жылдар	ҚР БҒМ «Болашақ» ХБО	«Болашақ» Қазақстан Республикасы Президентінің халықаралық стипендиясы стипендиаттарын оқыту үшін қолданыстағы заң шеңберінде РБ-дан қаржыландыру сомасы шегінде
24	«Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» мамандығы бойынша ЖЖББҰ мен ТКОББҰ кадрлар даярлаудың білім беру бағдарламаларын жаңарту	Білім беру бағдарламалары	2022 жылғы тамыз	ЖЖББҰ	Қажет емес
25	Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын жаңарту	Бұйрық	2022 жылғы қаңтар	ҚР БҒМ	РБ «Мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдардың» кадрларының біліктілігін

					арттыру және қайта даярлау» бойынша 221 бюджеттік өтінім
26	Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің қайта даярлау білім беру бағдарламаларын әзірлеу және бекіту	Бұйрық	2022 жылғы қыркүйек	ЖЖББҰ	Қажет емес
27	Мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің, оның ішінде ерте жас топтары педагогтерінің біліктілігін арттыру:	Біліктілігін арттыру курстары	2021-2025 жылдар		
27.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдардың			ҚР БҒМ	РБ «Мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдардың» кадрларының біліктілігін арттыру және қайта даярлау» бойынша 221 бюджеттік өтінім
27.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдардың			Салалық қауымдастықтар	Жеке қаржы есебінен
28	Мектепке дейінгі ұйым педагогтерін, оның ішінде ерте жас топтарының педагогтерін қайта даярлау:	Педагогтерді қайта даярлау курстары	2023-2025 жылдар		
28.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдардың			ЖЖББҰ	ЖБ
28.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдардың			ЖЖББҰ	Жеке қаржы есебінен
29	«Педагогтерге біліктілік санаттарын беру (растау) қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 11 мамырдағы № 192 бұйрығына өзгерістер енгізу (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық	Бұйрық	2021 жылғы шілде	ҚР БҒМ	Қажет емес

	актілерінің мемлекеттік тізілімінде № 20618 болып тіркелген)				
IX. Мектепке дейінгі сапалы тәрбие мен оқытуға қолжетімділікті қамтамасыз ету					
30	Педагогтерге, ата-аналарға, ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балаларға мобильді консультативтік-әдістемелік көмекті енгізу	Мобильді қосымша	2023 жыл	ЖАО	ЖБ
31	Қауіпсіз және жайлы білім беру ортасын құру бойынша оның ішінде ерекше білім берілуіне қажеттіліктері бар балалар үшін мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің тәжірибесін зерделеу	Талдамалық анықтама	2022 жыл	ҚР БҒМ ЖАО	РБ 098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
32	Тәрбиелеу мен оқытуда сараланған тәсілді жүзеге асыру және инклюзивті білім беруді қамтамасыз ету бойынша тәжірибе алмасу мақсатында мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтері үшін арнайы білім беру ұйымдары педагогтерінің (тар ауқымды мамандар) катысуымен семинар-тренингтер ұйымдастыру	Семинар-тренингтер	2021-2025 жылдар	ЖАО	ЖБ
33	Мектепке дейінгі ұйымдардың жанындағы логопедиялық пункттердің педагогтеріне (дефектолог, педагог-психолог, әлеуметтік педагог және т.б.) әдістемелік көмек көрсету	Әдістемелік ұсынымдар, нұсқаулық, құрал	2022жылғы сәуір	ҚР БҒМ	РБ 098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
34	Жергілікті бюджет қаражаты есебінен мектепке дейінгі ұйымдардың IT-инфрақұрылымын жетілдіру, жоғары жылдамдықты интернетке қолжетімділікті қамтамасыз ету	2021-2025 жылдарға ЖАО-ның кешенді жоспары	2021-2025 жылдар	ЖАО	ЖБ
X. Тәрбиелеу мен оқытудың қауіпсіз және жайлы ортасын құру					
35	Мектепке дейінгі ұйымдарда қауіпсіз жағдай жасауға қойылатын талаптарды талдау негізінде қауіпсіз білім беру ортасын қамтамасыз ету бойынша нұсқаулық әзірлеу	Нұсқаулық	2022 жылғы ақпан	ҚР БҒМ	098 ББ 102 кб қарастырылған қаржы шеңберінде
36	Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беру үшін жағдай жасау	Мектепке дейінгі ұйымдарды жарақтандыру	2021-2025 жылдар		
36.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда			ЖАО	ЖБ

36.2	білім беру тапсырысы орналастырылған жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			Салалық қауымдастықтар	Мемлекеттік тапсырыс шеңберінде
36.3	білім беру тапсырысы орналастырылмаған жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			Салалық қауымдастықтар	Жеке қаржы есебінен
37	Инклюзивті тәжірибені жүзеге асыратын мектепке дейінгі ұйымдарды қолдау бағыттарын анықтау үшін инклюзивті білім берудің ұйымдастырушылық, мазмұндық, технологиялық аспектілеріне қажеттіліктерді анықтау және талдау	Талдамалық анықтама Әдістемелік нұсқаулық	2023 жыл	ҚР БҒМ	Қажет емес
38	Мектепке дейінгі ұйымдарда тамақтану нормасын әзірлеу және бекіту	Бұйрық	2023 жыл	ҚР БҒМ ЖАО	Қажет емес
XI. Мектепке дейінгі білім беруді қаржыландыруды дербестендіру					
39	Мектепке дейінгі ұйымдарда ваучерлік қаржыландыруды енгізуді нормативтік қамтамасыз ету: «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімдеріне, сондай-ақ мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға, орта білім беруге және қосымша білім беруге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы № 122 бұйрығына (Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің мемлекеттік тізілімінде № 13418 болып тіркелген) өзгерістер енгізу	Бұйрық	2021 жылғы тамыз	ҚР БҒМ «Атамекен» ҰКП (келісім бойынша)	Қажет емес
40	Ваучерлік қаржыландыруды енгізудің пилоттық жобасын жүргізу	Талдамалық анықтама	2021 жылғы желтоқсан	ҚР БҒМ ЖАО	Қажет емес
41	Мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда және мемлекеттік білім беру тапсырысы орналастырылған жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда ваучерлік	Ваучерлік қаржыландыру	2022 жылғы қаңтар	ҚР БҒМ ЖАО «Атамекен»	ЖБ қарастырылған қаржы

	қаржыландыруды кезең-кезеңімен енгізу			ҰКП (келісімі бойынша)	шеңберінде
42	Ваучерлік қаржыландыруды енгізуді әдістемелік қолдау:	Оқыту вебинарлары	2022-2025 жылдар		
42.1	мемлекеттік мектепке дейінгі ұйымдарда			ҚР БҒМ	ББ
42.2	жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда			«Атамекен» ҰКП	Жеке қаржы есебінен

Ескертпе: аббревиатуралардың толық жазылуы:

ҚР БҒМ - Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

ЖАО - жергілікті атқарушы органдар

«Болашақ» ХБО – «Болашақ» халықаралық бағдарламалар орталығы» акционерлік қоғамы

ЖЖББҰ – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары

ТКОББҰ – техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары

МДҰ – мектепке дейінгі ұйым

«Атамекен» ҰКП – «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы

Салалық қауымдастықтар - «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы «Үздіксіз білім берудің қазақстандық қауымдастығы» жеке кәсіпкерлер және заңды тұлғалар бірлестігінің салалық қауымдастықтары

ЖБ – жергілікті бюджет

РБ – республикалық бюджет

ББ – бюджеттік бағдарлама

КБ – кіші бағдарлама

Методические рекомендации рассмотрены и рекомендованы Научно-методическим советом Республиканского центра «Дошкольное детство» (протокол № 6 от 30 июня 2021 года).

Методические рекомендации по реализации новой модели дошкольного образования, Нур-Султан, 2021-48 стр.

Рецензенты:

С. Н. Жиенбаева, п.ф.д.

Б. О. Арзанбаева, п.ф.к.

Ф. К. Омарбекова меңгеруші

Методические рекомендации разработаны в качестве методического руководства по реализации модели развития дошкольного воспитания и обучения.

Данная работа рекомендована руководителям, методистам, педагогам дошкольных организаций, студентам педагогических ВУЗов и колледжей, обучающимся по специальности «Дошкольное воспитание и обучение» и широкому кругу родительской общественности.

Республиканский центр
«Дошкольное детство», 2021 г.

Содержание

1	Концепция модели развития дошкольного воспитания и обучения	4
2	Особенности воспитания и обучения детей с раннего возраста	5
	<i>2.1. Научно-теоретическое обоснование особенностей воспитания и обучения детей с раннего возраста</i>	
	<i>2.2. Игра как универсальное и фундаментальное средство для развития ребенка</i>	
	<i>2.3. Роль средств этнопедагогики в процессе развития ребенка</i>	
	<i>2.4. Педагог как фасилитатор процесса развития и обучения ребенка</i>	
	<i>2.5. Культура исследований в деятельности дошкольных организаций</i>	
	<i>2.6. Соблюдение и защита прав ребенка</i>	
3	Цель и задачи Модели	10
4	Содержание Модели	11
5	Изменение подходов к процессам развития, воспитания и обучения	13
6	Реализация модели	14
	<i>Приложение</i>	
	<i>План реализации модели развития дошкольного воспитания и обучения</i>	
		17

1. Концепция модели развития дошкольного воспитания и обучения

Для развития дошкольного воспитания и обучения требуются новые подходы и идеи, направленные на обеспечение условий для благополучного и целостного развития детей, раскрытие их потенциала и

талантов, так как дошкольный возраст является самостоятельным этапом жизни ребенка, который оказывает непосредственное влияние на развитие будущего человеческого потенциала страны с высоким уровнем навыков и в мировой науке период от рождения ребенка до поступления в школу считается наиболее важным этапом развития мозга, формирования и развития когнитивных и других жизненно важных навыков.

Детям дошкольного возраста независимо от места проживания, этнической принадлежности, пола, состояния здоровья и других социальных факторов предоставляется равный доступ к качественному образованию.

Модель развития дошкольного воспитания и обучения (далее – модель) представляет концептуальный документ, определяющий основополагающее видение, цели, задачи, ценности и принципы дошкольного образования.

Методологической основой модели являются мировые научные теории, раскрывающие соответствующие аспекты модели и развитие детей дошкольного возраста.

Модель ориентируется на гармоничное сочетание национальных подходов с современными теориями естественного развития детей дошкольного возраста.

Структура модели было определено на основании результатов анализа текущей ситуации, опроса и мониторинга.

2. Особенности воспитания и обучения детей с раннего возраста

2.1. Научно-теоретическое обоснование особенностей воспитания и обучения детей с раннего возраста

Дошкольный период воспринимается как самостоятельный этап развития жизненно важных навыков ребенка, где требуется изменение подхода к роли дошкольного образования в жизни ребенка от организованной взрослыми активности к созданию условий для максимального развития потенциала каждого ребенка с учетом его индивидуальных особенностей и потребностей, где педагог следует за интересами ребенка и планирует его день, исходя из выбранных ребенком активных действий.

Подход к дошкольному образованию в полной мере отражает важность данного периода развития для становления личности каждого человека, что наиболее бурный рост и развитие мозга ребенка происходят в раннем детстве –

в период от рождения и до 3 лет, а развитие когнитивных навыков происходит наиболее активно до 8 лет, затем темп роста существенно снижается и доказано исследованиями в области нейропсихологии.

Ребенок в дошкольной организации воспринимается как субъект и активный участник своего обучения, у которого есть право и возможности конструировать свое собственное понимание мира.

В дошкольных организациях создаются условия для проживания детьми периода детства в гармоничной, доброжелательной, развивающей, справедливой, в том числе инклюзивной среде, в которой уважают культурное и этническое разнообразие.

Педагоги дошкольных организаций и родители (законные представители) детей организуют обучающую среду, поддерживают стремление ребенка к самостоятельному изучению нового, так как любопытство и интерес к познанию нового заложены в детях с рождения и взрослые дают ребенку индивидуализированное, соответствующее возрасту и уровню развития ребенка образование, возможность для познания мира и конструирования своих собственных знаний о нём в период раннего детства, оказывающего большое влияние на дальнейшую жизнь человека, признанного ведущими учеными мира, в том числе франко-швейцарским философом XVIII века Жан-Жак Руссо⁹.

В дошкольной организации определяется роль ребенка в собственном обучении: внутренняя мотивация учиться, узнавать новое о мире, чувство «внутренней связи» с изучаемыми объектами, образовательное пространство высокого качества с большим выбором ресурсов, соответствующих возрасту и уровню ребенка, самостоятельную деятельность ребенка, когда он следует своим собственным интересам и использует воображение; полноценное и всестороннее развитие ребенка через игру, символическую, образную, активную деятельность ребенка, где роль педагога заключается в наблюдении, рефлексии и поддержке процесса обучения ребенка и создателем данной теории является немецкий педагог Фридрих Фребель¹⁰.

У ребенка при спокойных благоприятных взаимоотношениях со взрослыми дошкольной организации качественно развивается его эмоциональная и социальная компетентность, являющаяся основой психоэмоционального благополучия ребёнка и социальное развитие ребёнка, его способность регулировать своё эмоциональное состояние формируется в отношении со взрослыми с учетом теории британского психоаналитика Джона Боулби¹¹.

Работа с ребенком выстраивается во взаимодействии с другими элементами экологической системы, предложенной Ури Бронфенбреннером¹², американским психологом: микросистема – ежедневные взаимодействия и

⁹ Rousseau, J.-J. (1979). *Emile: Or, On education*. New York: Basic Books.

¹⁰ Froebel, F. (1878). *Mutter Und Kose Lieder*. Contributor: Susan E. Blow. New York: D. Appleton and Company.

¹¹ Бриш, К.Х. (2014). «Терапия нарушений привязанности. От теории к практике», М., «Когито-центр».

¹² Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

аспекты жизни ребенка (семья, родные, друзья, детский сад); мезосистема – отношения между составляющими системы; экзосистема – события, которые происходят в рамках систем; макросистема – культурный контекст, в котором живет ребенок и все системы вокруг него.

Социальная ситуация развития ребёнка согласно теории Л.С. Выготского¹³, советского психолога, обуславливается динамикой его психического развития, развития высших психических функций, которые происходят путём присвоения исторически выработанных форм и способов деятельности человека и взрослый человек как носитель культуры, знаний, которые он передаёт ребёнку, учитывает его зону ближайшего развития, которая формируется сначала в совместной деятельности, затем становятся внутренними процессами ребёнка.

2.2. Игра как универсальное и фундаментальное средство для развития ребенка

Игра как основной вид деятельности детей дошкольного возраста:

1) положительно влияет на обучение и разностороннее - когнитивное, социальное и эмоциональное развитие детей;

2) имеет множество форм, является веселой и вовлекающей деятельностью для детей; универсальна и естетственна по своей природе и является ведущей деятельностью и основным способом познания мира и обучения ребенка;

3) существует несколько видов игры согласно теории Милдред Партен, американского социолога: (1) незанятое поведение, когда ребенок не играет, но занимает себя наблюдениями за чем-то, проявляя сиюминутный краткосрочный интерес; (2) наблюдение, когда ребенок со стороны наблюдает за игрой других детей и может задавать им вопросы и разговаривать; (3) уединенная независимая игра, когда ребенок (в рамках детского сада) играет с другими игрушками, чем дети в зоне его слышимости, и не предпринимает попыток играть с другими детьми; (4) параллельная активность – ребенок выбирает игру независимо, но сама суть игры приводит его к нахождению возле других детей, не обращая внимания на то, чем они заняты (например, в песочнице); (5) ассоциативная игра – это вид групповой игры, когда все ее участники признают общую деятельность, интересы и личные ассоциации; (6) организованная добавочная игра – наиболее высокоорганизованная групповая деятельность, в которой проявляются элементы разделения труда, групповой цензуры, централизации контроля в руках одного или двух членов и подчинения индивидуального желания желанию группы.

В процессе игры педагоги и другие взрослые:

1) учат детей анализировать свой опыт, как положительный, так и отрицательный;

¹³ Выготский Л.С. (1934). *Мышление и речь: психологические исследования*. М.; Л.: Соцэкгиз.

2) развивают у детей важные навыки и установки, отсутствие которых может привести к таким проблемам с психическим здоровьем, как тревога, депрессия;

3) учат регулированию своих эмоций и сотрудничеству, эмпатии.

2.3. Роль средств этнопедагогики в процессе развития ребенка

При обучении родному языку используются разработанные и предложенные А. Байтурсиновым¹⁴, казахским общественным и государственным деятелем, педагогом, лингвистом средства для духовного развития, воспитания в детях способности фантазировать, восстановления словарного состава, развития психических процессов, предоставления ценной информации и фактов о сознании и разуме, традициях и обычаях прежних поколений:

1) методы обучения родному языку: словесные, наглядные, практические;

2) принципы: от легкого к трудному, от простого к сложному и соблюдение связи с практикой, жизнью;

3) произведения детской литературы, устного народного творчества.

Для воспитания детей в семье с учетом основных положений педагогических воззрений М. Жумабаева¹⁵, публициста, педагога создается благополучная обстановка, формируются высокие моральные качества родителей, к воспитателю предъявляются такие требования, как профессионализм, любовь к детям, отличное владение языком и хорошей речью, уважение к личности ребенка.

В образовательном процессе согласно положений, выработанных Н. Кулжановой¹⁶, этнографом, педагогом об игре, физическом и трудовом воспитании, развитии речи и мышления акцентируется внимание на развитие навыков совместной игры, трудовой деятельности, чистоты, порядка, организованности, детского мышления, восприятия, рисования и других навыков детей дошкольного возраста, овладение которыми должно происходить непременно в форме игры.

2.4. Педагог как фасилитатор процесса развития и обучения ребенка

Педагог в новой модели является агентом изменений в организации образования и изменяется в роли от единственного организатора образовательного процесса к роли фасилитатора процесса развития и обучения ребенка.

Педагог постоянно обучается, развивается, проводит исследования, наблюдает за процессом развития детей, слушает и слышит детей, задает вопросы, ищет доказательства, критически анализирует их и проводит творческие эксперименты, рефлексию над своей ежедневной работой.

¹⁴ Байтурсинов, А. (1992). Алаш-Орда: Сб. док. / Сост. Мартыненко Н., Алма-Ата.

¹⁵ Жумабаев, М. (2007). "Педагогика". Алма-Ата.

¹⁶ Мектептен бұрынғы тәрбие: Н.Алмединген кітабының ізімен. Қазақстан оқу комиссариатының тәрбие бөлімінің тапсыруымен жазылды / Құлжанова,; сөзбасы Ахмет Байтұрсыновтікі - Орынбор : Қазақстан мемлекет баспасы, 1923 . - IV, 37 б. - РК.

Педагоги так же, как и дети конструируют свои знания, активно создают и исследуют новые грани работы с детьми, находятся в постоянном процессе самооценки, являются инновационными и ответственными; обладают необходимым уровнем квалификации.

К уровню образования и культуры педагогов выдвигаются высокие требования и чем они выше, тем более разносторонне развивается ребёнок, тем более ярко выражается его познавательная активность.

2.5. Культура исследований в деятельности дошкольных организаций

Модель предусматривает создание культуры исследований путем применения научного обоснования и интеграции исследовательской деятельности в ежедневную работу дошкольных организаций:

1) на уровне педагогов - рефлексия о своей работе, чек-листы, мониторинг качества и индивидуального прогресса детей;

2) на уровне дошкольной организации - проведение самооценки, проведение учеными исследований в дошкольных организациях с получением согласия на участие в исследовании детей от родителей и от самих детей).

2.6. Соблюдение и защита прав ребенка

Казахстан ратифицировал Конвенцию о правах ребенка (1989) 8 июня 1994 года и обязуется соблюдать и защищать все права ребенка, определенные в Конвенции.

Модель отражает:

1) права ребенка на:

- защиту от всех форм дискриминации или наказания на основе статуса, деятельности, выражаемых взглядов или убеждений ребенка, родителей ребенка, законных опекунов или иных членов семьи (ст. 2, п. 2);

- наилучшее обеспечение интересов ребенка (ст. 3, п. 1);

- свободное выражение взглядов по всем вопросам, затрагивающим ребенка (ст. 12, п. 1);

- свободное выражение своего мнения (включая свободу искать, получать и передавать информацию и идеи любого рода независимо от границ в устной, письменной или печатной форме, в форме произведений искусства или с помощью других средств по выбору ребенка (ст. 13, п. 1);

- свободу мысли, совести и религии (ст. 14, п. 1);

- защиту от всех форм физического или психологического насилия, оскорбления или злоупотребления, отсутствия заботы или небрежного обращения, грубого обращения или эксплуатации (ст. 19, п. 1);

- образование (ст. 28, п. 1);

- воспитание уважения к окружающей природе (ст. 29, п. 1);

- право на отдых и досуг, право участвовать в играх и развлекательных мероприятиях, соответствующих его возрасту, и свободно участвовать в культурной жизни и заниматься искусством (ст. 31, п. 1);

2) направленность образования на:

- развитие личности, талантов, умственных и физических способностей ребенка в полном объеме;
- воспитание уважения к правам человека и основным свободам, а также принципам, провозглашенным в Уставе Организации Объединенных Наций;
- воспитание уважения к родителям ребенка, его культурной самобытности, языку и ценностям, к национальным ценностям страны, в которой ребенок проживает, страны его происхождения и к цивилизациям, отличным от его собственной;
- подготовку ребенка к сознательной жизни в свободном обществе в духе понимания, мира, терпимости, равноправия мужчин и женщин и дружбы между всеми народами.

3. Цель и задачи Модели

Цель модели - определить направление и принципы развития дошкольного воспитания и обучения через трансформацию системы воспитания и обучения, предусматривающей формирование и социализацию здоровых, самостоятельных, любознательных, коммуникабельных, критически мыслящих детей.

Задачи модели:

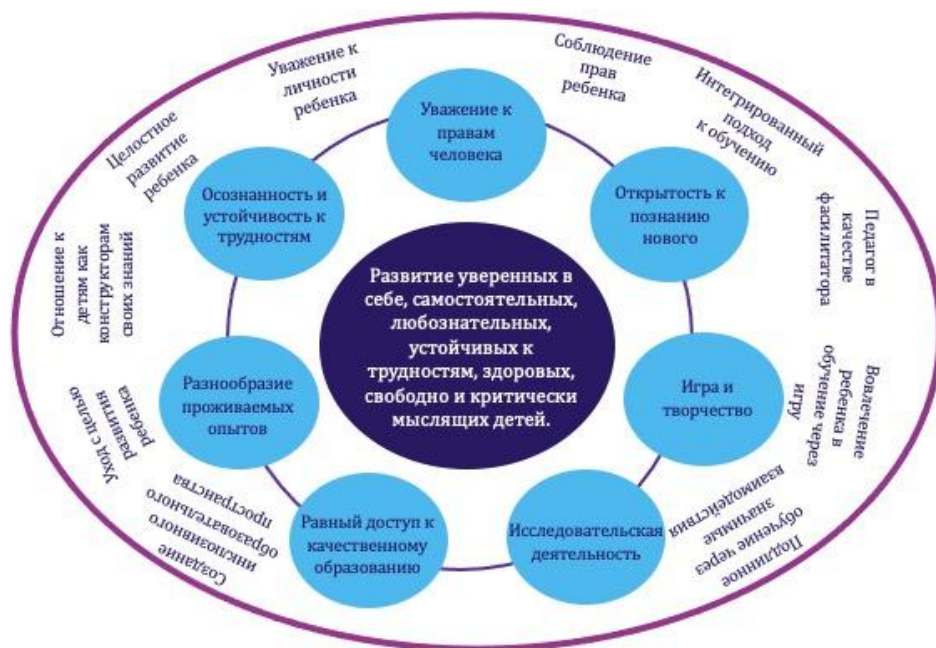
- 1) создать условия для трансформации содержания дошкольного воспитания и обучения путем научно обоснованного совершенствования педагогического процесса через обеспечение гибкости учебных планов и программ, в том числе для инклюзивного образования;

- 2) обеспечить нормативное правовое сопровождение изменений в содержания дошкольного воспитания и обучения;
 - 3) повысить качество дошкольного воспитания и обучения через определение критериев качества и разработать инструмент оценки качества образования;
 - 4) обеспечить целостность процесса раннего развития ребенка на основе гармоничного сочетания современных теорий с национальными особенностями;
 - 5) разработать структуру и определить направления вариативных учебных программ на основе научных обоснований;
 - 6) создать культуру исследовательской деятельности в ежедневной работе дошкольных организаций на уровне педагогов и организации образования;
 - 7) обеспечить непрерывность профессионального роста педагогов;
 - 8) обеспечить удовлетворенность родителей образовательными услугами путем установления партнерских взаимодействий.
19. Комплексные меры по развитию дошкольного воспитания и обучения, обеспечению качества образования:
- 1) обновление нормативной правовой базы, регулирующей содержание и условия реализации программ дошкольного воспитания и обучения;
 - 2) обеспечение научно-методологического и учебно-методического сопровождения;
 - 3) разработка и внедрение вариативных учебных программ;
 - 4) разработка критериев оценки качества воспитания и обучения;
 - 5) совершенствование подходов в осуществлении психолого-педагогического сопровождения детей;
 - 6) совершенствование программ подготовки педагогов и актуализация программ курсов повышения квалификации педагогов дошкольных организаций в части методики раннего развития детей.

4. Содержание модели

Модель представляет собой концептуальный документ, определяющий основополагающее видение, цели, задачи, ценности и принципы дошкольного образования (схема 1).

Схема 1. Модель развития дошкольного воспитания и обучения

Согласно представленной схеме основополагающее видение, цели, задачи, ценности и принципы дошкольного образования раскрываются следующим образом:

1) целью дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан является создание условий для целостного развития и раскрытия потенциала каждого ребенка;

2) видение:

дошкольное воспитание и обучение Республики Казахстан нацелено на развитие уверенных в себе, самостоятельных, любознательных, устойчивых к трудностям, здоровых, свободно и критически мыслящих детей;

3) задачи дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан:

- обеспечение и защита прав ребенка;
- привитие общечеловеческих и национальных ценностей;
- создание развивающей безопасной образовательной, в том числе инклюзивной среды с учетом индивидуальных способностей и потребностей каждого ребенка;
- выстраивание доброжелательных взаимоотношений путем качественных значимых взаимодействий педагога с каждым ребенком и между детьми;
- обеспечение психоэмоционального и физического благополучия;
- обеспечение вариативности и разнообразия содержания, подходов и организационных форм дошкольного образования, возможности формирования программ различной направленности с учётом образовательных потребностей и способностей детей, основанных на научных исследованиях;
- осуществление работы в партнерстве с семьей и сообществом;

4) основополагающими ценностями, на основе которых выстраивается работа системы дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан, являются:

- уважение к правам человека;
- осознанность и устойчивость к трудностям;
- сотрудничество и поддержка;
- игра и творчество;
- открытость к познанию нового;
- исследовательская деятельность ребенка;
- разнообразие проживаемых опытов;
- равный доступ к качественному образованию;

5) основными принципами работы педагогов и других сотрудников системы дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан являются:

- соблюдение прав ребенка;
- интегрированный подход к обучению;
- целостное развитие ребенка;
- педагог в качестве фасилитатора;
- вовлечение ребенка в обучение через игру;
- отношение к детям как конструкторам своих знаний;
- подлинное обучение через значимые взаимодействия;
- создание инклюзивного образовательного пространства;
- уважение к личности ребенка;
- уход с целью развития ребенка;

6) педагог должен обладать следующими компетенциями:

- глубокое понимание детского развития и обучения;
- умение понимать и принимать точку зрения ребенка;
- умение хвалить, успокаивать, задавать вопросы и быть отзывчивым к детям;
- навыки лидерства, решения проблем и разработки целевых планов детских видов деятельности;
- богатый словарный запас и возможность извлекать идеи детей;
- умение постоянно рефлексировать над собственной практикой и улучшать ее;
- высокий уровень эмоционального интеллекта.

5. Изменение подходов к процессам развития, воспитания и обучения

❖ Взгляд на образование как на продолжающийся в течение жизни процесс, в котором начало совпадает с моментом рождения ребенка, предполагает принятие гибких стандартов организации образовательного процесса.

❖ Ребенок должен восприниматься как активный участник своего обучения, у которого есть право и возможности конструировать свое собственное понимание мира.

❖ Изменяется подход к роли дошкольного воспитания и обучения в жизни ребенка от организованной учебной деятельности к созданию условий для максимального развития потенциала каждого ребенка с учетом его индивидуальных особенностей и потребностей.

❖ Игра - ведущая деятельность и основное средство развития детей.

❖ Необходимо уделять особое внимание развитию социально-эмоциональных навыков детей в дошкольных организациях и дома.

❖ Изменение требований к организации условий для детей предполагает пересмотр нормативных правовых актов с приведением в соответствие с современными научными обоснованиями о процессах развития ребенка в возрасте от 1 года до приема в 1 класс.

❖ Современные мировые тенденции демонстрируют фокус педагогов на создание условий для полноценного развития каждого ребенка, соответственно, нужно отдать предпочтение программам, направленным на индивидуальный подход к процессам развития, воспитания и обучения ребенка.

❖ Дошкольным организациям будет предоставлена возможность самостоятельного определения направления развития, на основе которого на педагогическом совете разрабатываются и утверждаются альтернативные развивающие программы.

❖ Дошкольные организации будут использовать вариативные индивидуальные адаптированные программы, различные методики и технологии обучения, формы, методы, приемы организации образовательного процесса. Создавать безбарьерную развивающую среду.

❖ Для педагогов будут разработаны образцы недельных циклограмм с учетом возраста детей, содержащие примеры различных игр для занятий, методические рекомендации по методикам проведения развивающих игровых занятий с алгоритмом технологического процесса организации игровых действий с детьми разных возрастных групп.

❖ Педагогом должны транслироваться навыки коммуникации.

❖ С учетом значимости устного народного творчества в воспитании детей необходимо поддерживать интерес ребенка к сказкам и книгам.

❖ Задачи образовательных областей Государственного общеобязательного стандарта дошкольного воспитания и обучения должны реализовываться через организацию доступной предметно-пространственной среды, когда ребенок может самостоятельно выбирать те занятия, которые ему интересны на данный момент. Задача педагога - отмечать интересы детей, вести диалоги с каждым ребенком во время занятий. Формы занятий должны подбираться педагогом.

❖ Развитие инклюзивного образования будет обеспечено через:

1) формирование философии позитивного отношения общества к детям с особыми потребностями;

2) совершенствование научного и учебно-методического сопровождения инклюзивного образовательного процесса;

3) разработку и внедрение механизмов, форм, способов использования практико-ориентированных технологий психолого-педагогического сопровождения процесса включения детей с особыми потребностями в образовательную среду;

4) совершенствование системы раннего выявления детей с особыми образовательными потребностями и организацию психолого-педагогического сопровождения;

5) осуществление преемственности инклюзивных технологий между дошкольным и школьным уровнями образования;

6) осуществление информационно-консультативной поддержки инклюзивного образования; развитие социального партнерства организаций, деятельность которых связана с решением проблем инклюзивного образования (дошкольные организации, осуществляющие инклюзивную практику; ресурсные центры по поддержке инклюзивного образования; научно-исследовательские центры; высшие учебные заведения; специальные организации образования; общественные организации);

7) углубление сотрудничества с зарубежными организациями и партнерами с целью изучения прогрессивного опыта теории и практики инклюзивного образования;

8) развитие системы прогнозирования потребностей дошкольных организаций, осуществляющих инклюзивную практику;

9) обеспечение групп с детьми с особыми образовательными потребностями необходимыми квалифицированными специалистами (логопед, олигофренопедагог, тифлопедагог, сурдопедагог и др.).

❖ В условиях реализации новых нормативно-содержательных подходов перед дошкольным воспитанием и обучением ставятся целевые ориентиры, предполагающие открытость, тесное сотрудничество и взаимодействие с родителями. Задачи, стоящие перед системой образования, предполагают повышение ответственности родителей за результативность учебно-воспитательного процесса. Проблема вовлечения родителей в процесс детского развития, воспитания и обучения будут решены через:

- повышение педагогической культуры родителей;
- включение родителей в деятельность дошкольной организации.

6. Реализация модели

Задачи и мероприятия по реализации модели включены в проект Национального плана, в дорожную карту по реализации предвыборной

программы партии «Nur Otan», а также разработан и утвержден приказом министерства образования и науки план по реализации модели развития дошкольного воспитания и обучения на 2021-2025 годы (приложение 1).

Национальный проект

Стратегические показатели:

1. Уровень удовлетворенности населения качеством дошкольного/среднего образования

Качественное образование

Задача 1. Обеспечение доступа и равенства в сфере образования

Задача 2. Создание благоприятных условий и среды для обучения

Задача 3. Повышение качества образования

Задача 4. Повышение эффективности управления и финансирования образования

Задача 5. Развитие человеческого капитала для цифровой экономики

Дорожная карта

п. 15,27,28,29,30,31

- родительская ответственность;
- охват детей 2-6 лет и 3-6 лет;
- автоматизация очереди;
- внедрение ваучерной системы;
- качество подготовки к школе.

Комплексный план

- раннее развитие;
- нормативное обеспечение;
- методическое сопровождение;
- совершенствование содержания ДВО;
- обеспечение преемственности уровней образования;
- внедрение системы оценки качества;
- обеспечение статуса педагога;
- обеспечение доступа к качественному ДВО;
- безопасность и комфортность;
- персонализация финансирования.

Ожидаемые результаты реализации модели предполагают достижения качественного уровня предоставления образовательных услуг в сфере дошкольного образования через комплексное решение выявленных проблем.

НА УРОВНЕ 1 ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ:

- обеспечить доступность и качество предоставляемых образовательных услуг

2

НА УРОВНЕ ПЕДАГОГОВ:

- профессионализм и компетентность педагогов

ОБЕСПЕЧИТЬ ДЕТЯМ:

3

- условие для полноценного развития детей

4

ПРЕДОСТАВИТЬ РОДИТЕЛЯМ ВОЗМОЖНОСТЬ:

- быть участниками образовательного процесса, партнерские взаимоотношения и сотрудничество

ПЛАН РЕАЛИЗАЦИИ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

№ п/п	Мероприятие	Форма завершения	Сроки исполнения	Ответстве нные исполните ли	Источник финансирования
1	2	3	4	5	6
I. Охват детей 2-6 лет дошкольным воспитанием и обучением					
1	Обеспечение охвата детей дошкольным воспитанием и обучением	К 2025 году показатель охвата детей: 2-6 лет – 95% 3-6 лет – 100%	2021-2025 годы	МОН РК МИО	МБ
II. Нормативное правовое обеспечение					
2	Внесение изменений и дополнений в:				
2.1	приложение 1 к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов всех уровней образования» (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов Республики Казахстан № 17669)	Приказ	Сентябрь 2021 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
2.2	приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 20 декабря 2012 года № 557 «Об утверждении Типовых учебных планов дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан» (зарегистрирован в Государственном реестре нормативных правовых актов Республики Казахстан № 8275)	Приказ	Январь 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
2.3	приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 августа 2016 года № 499 «Об утверждении Типовых учебных программ дошкольного воспитания и обучения» (зарегистрирован в Государственном реестре	Приказ	Март 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102

	нормативных правовых актов Республики Казахстан № 14235)				
2.4	пункт 1 постановления Правительства Республики Казахстан от 30 января 2008 года № 77 «Об утверждении Типовых штатов работников организаций дошкольного воспитания и обучения»	Постановление Правительства РК	Май 2022 год	МОН РК	Не требуется
2.5	приложение 1 к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 30 октября 2018 года № 595 «Об утверждении Типовых правил деятельности дошкольных организаций» (зарегистрирован в Государственном реестре нормативных правовых актов Республики Казахстан № 17657)	Приказ	Июль 2021 год	МОН РК	Не требуется
III. Методическое сопровождение деятельности дошкольных организаций					
3	Создание Института раннего развития детей	Постановление Правительства РК	Сентябрь 2021 год	МОН РК	Не требуется
4	Сотрудничество высших учебных заведений и организаций технического и профессионального, послесреднего образования с дошкольными организациями, в том числе специальными дошкольными организациями по созданию ресурсной базы для педагогической практики и научного обоснования инновационных педагогических подходов	Меморандум между ОВПО и ДО, между ОТППО и ДО	2022 год	ОВПО ОТППО МИО	Не требуется
5	Создание мобильных групп при методических кабинетах регионов по вопросам раннего развития детей	Мобильные группы при методических кабинетах	2022 год	МИО	Не требуется
IV. Совершенствование содержания дошкольного воспитания и обучения					
6	Методическое сопровождение внедрения модели развития дошкольного воспитания и обучения	Методические материалы Обучающие вебинары	2021-2025 годы	МОН РК МИО	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
7	Методическое сопровождение предшкольной подготовки	Методические материалы Семинары	2021-2025 годы	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп

		Консультации			102
8	Разработка методических рекомендаций к Программе, развивающей социальные навыки и навыки самообучения детей раннего возраста	Методические рекомендации	Август 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
9	Проведение мониторинга по регионам для определения потребности родителей из социально уязвимых слоев населения в услугах дошкольного образования	Аналитическая справка	Май 2022 год	МОН РК	Не требуется
10	Разработка инструкции для консультационных пунктов по организации работы с родителями детей, которые не охвачены дошкольным воспитанием и обучением	Инструкция	Июнь 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
11	Разработка методических рекомендаций по введению института домашних воспитателей (социальных нянь)	Методические рекомендации	Июль 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
12	Разработка и утверждение образовательной программы курсов повышения квалификации домашних воспитателей (социальных нянь)	Приказ	Август 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
13	Проведение обучающих курсов повышения квалификации для домашних воспитателей (социальных нянь):	Курсы повышения квалификации	2022-2025 годы		
13.1	государственных дошкольных организаций			МОН РК	РБ Бюджетная заявка по ПРГ 221 «Повышение квалификации и переподготовка кадров государственных организаций дошкольного образования»
13.2	частных дошкольных организаций			Отраслевые	За счет

				ассоциации	собственных средств слушателей
14	Проведение пилотного проекта по введению института домашних воспитателей (социальных нянь) в:	Аналитическая справка	2023 год		
14.1	государственных дошкольных организациях			МОН РК МИО	Не требуется
14.2	частных дошкольных организациях			Отраслевые ассоциации	Не требуется
15	Поэтапное внедрение Института домашних воспитателей (социальных нянь) в:	Аналитическая справка	2024 год		
15.1	государственных дошкольных организациях			МИО	МБ
15.2	частных дошкольных организациях с госзаказом			Отраслевые ассоциации	В рамках госзаказа
16	Установление взаимодействия с семьями детей через «Родительский университет» в:	Родительские собрания, тренинги, консультации, другие	2021-2025 годы		
16.1	государственных дошкольных организациях			МИО	Не требуется
16.2	частных дошкольных организациях			Отраслевые ассоциации	Не требуется
V. Обеспечение преемственности и непрерывности дошкольного и начального образования					
17	Проведение исследования содержания дошкольного воспитания и обучения и изучение содержания начального образования для обеспечения преемственности образовательных программ	Аналитическая справка	Январь 2022 год	МОН РК МИО	В рамках ПЦФ
VII. Внедрение обновленной системы оценки качества воспитательно-образовательного процесса					
18	Проведение фундаментальных и прикладных исследований в области дошкольной педагогики и психологии	Аналитическая справка	Декабрь 2023 год	МОН РК	В рамках ПЦФ
19	Проведение исследования качества дошкольного воспитания и обучения с помощью международной методики ECERS	Аналитический доклад	Декабрь 2021 год	МОН РК	В рамках ПЦФ
20	Разработка инструментариев (критериев) оценки качества дошкольного воспитания и обучения	Методическое руководство	Ноябрь 2022 г	МОН РК	В рамках ПЦФ
21	Проведение пилотного проекта инструментариев оценки	Аналитическая	Декабрь	МОН РК	В рамках ПЦФ

	качества дошкольного воспитания и обучения	справка	2023 год	МИО	
22	Внедрение независимой национальной системы оценки качества дошкольного образования	Аналитический доклад	Январь 2025 год	МОН РК МИО	В рамках ПЦФ
VIII. Обеспечение высокого статуса профессии педагога, модернизация педагогического образования					
23	Повышение квалификации профессорско-преподавательского состава ОВПО по специальности «Дошкольное воспитание и обучение» по международной стипендии «Болашак» с целью наращивания институционального потенциала	Сертификаты о прохождении стажировки	2022-2025 годы	МОН РК АО ЦМП	В пределах суммы финансирования из РБ на обучение стипендиатов международной стипендии Президента Республики Казахстан «Болашак» в рамках действующего законодательства
24	Обновление образовательных программ подготовки кадров в ОВПО и ОТППО по специальности «Дошкольное воспитание и обучение»	Образовательные программы	Август 2022 год	ОВПО ОТППО	Не требуется
25	Обновление образовательных программ курсов повышения квалификации педагогов дошкольных организаций	Приказ	Январь 2022 год	МОН РК	РБ Бюджетная заявка по ПРГ 221 «Повышение квалификации и переподготовка кадров государственных организаций дошкольного образования»
26	Разработка и утверждение образовательных программ переподготовки педагогов дошкольных организаций, в том числе педагогов групп раннего возраста	Приказ	Сентябрь 2022 год	ОВПО	Не требуется

27	Повышение квалификации педагогов дошкольных организаций, в том числе педагогов групп раннего возраста:	Курсы повышения квалификации	2021-2025 годы		
27.1	государственных дошкольных организаций			МОН РК	РБ Бюджетная заявка по ПРГ 221 «Повышение квалификации и переподготовка кадров государственных организаций дошкольного образования»
27.2	частных дошкольных организаций			Отраслевые ассоциации	За счет собственных средств
28	Переподготовка педагогов дошкольных организаций, в том числе педагогов групп раннего возраста:	Курсы переподготовки педагогов	2023-2025 годы		
28.1	государственных дошкольных организаций			ОВПО	МБ
28.2	частных дошкольных организаций			ОВПО	За счет собственных средств
29	Внесение изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 11 мая 2020 года № 192 «Об утверждении правил присвоения (подтверждения) квалификационных категорий педагогам» (зарегистрирован в Государственном реестре нормативных правовых актов Республики Казахстан № 20618)	Приказ	Июль 2021 год	МОН РК	Не требуется
IX. Обеспечение доступа к качественному дошкольному воспитанию и обучению					
30	Внедрение мобильной консультативно-методической помощи педагогам, родителям, детям с особыми образовательными потребностями	Мобильное приложение	2023 год	МИО	МБ
31	Изучение опыта педагогов дошкольных организаций по созданию безопасной комфортной образовательной среды, в	Аналитическая справка	2022 год	МОН РК МИО	РБ В рамках

	том числе для детей с особыми образовательными потребностями				предусмотренных средств БП 098 пп 102
32	Организация семинаров-тренингов для педагогов дошкольных организаций с участием педагогов специальных организаций образования (узкие специалисты) в целях обмена опытом по осуществлению дифференцированного подхода в воспитании и обучении и обеспечения инклюзивного образования	Семинар-тренинги	2021-2025 годы	МИО	МБ
33	Методическая помощь педагогам логопедических пунктов (дефектолог, педагог-психолог, социальный педагог и другие) при дошкольных организациях	Методические рекомендации, руководство, пособие	Апрель 2022 год	МОН РК	РБ В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
34	Совершенствование IT-инфраструктуры дошкольных организаций, обеспечение доступа к высокоскоростному интернету за счет средств местного бюджета	Комплексный план МИО на 2021-2025 гг	2021-2025 годы	МИО	МБ
Х. Создание безопасной и комфортной среды воспитания и обучения					
35	Разработка инструкции по обеспечению безопасной образовательной среды на основе анализа требований к созданию безопасных условий в дошкольных организациях	Инструкция	Февраль 2022 год	МОН РК	В рамках предусмотренных средств БП 098 пп 102
36	Создание условий для инклюзивного образования в дошкольных организациях:	Оснащение дошкольных организаций	2021-2025 годы		
36.1	государственных дошкольных организациях			МИО	МБ
36.2	частных дошкольных организациях с госзаказом			Отраслевые ассоциации	В рамках госзаказа
36.3	частных дошкольных организациях без госзаказа			Отраслевые ассоциации	За счет собственных средств
37	Определение и анализ потребностей в организационных, содержательных, технологических аспектах инклюзивного образования для определения направлений поддержки дошкольных организаций, осуществляющих инклюзивную	Аналитическая справка Методическое руководство	2023 год	МОН РК	Не требуется

	практику				
38	Разработка и утверждение норм питания в дошкольных организациях	Приказ	2023 год	МОН РК МИО	Не требуется
XI. Персонализация финансирования дошкольного образования					
39	Нормативное обеспечение внедрения ваучерного финансирования в дошкольных организациях: внесение изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 29 января 2016 года № 122 «Об утверждении Правил размещения государственного образовательного заказа на подготовку кадров с техническим и профессиональным, послесредним, высшим и послевузовским образованием с учетом потребностей рынка труда, на подготовительные отделения организаций высшего и (или) послевузовского образования, а также на дошкольное воспитание и обучение, среднее образование» (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов Республики Казахстан № 13418)	Приказ	Август 2021 год	МОН РК НПП «Атамекен» (по согласованию)	Не требуется
40	Проведение пилотного проекта внедрения ваучерного финансирования	Аналитическая справка	Декабрь 2021 год	МОН РК МИО	Не требуется
41	Поэтапное внедрение ваучерного финансирования в государственных дошкольных организациях и частных дошкольных организациях с размещенным госзаказом	Ваучерное финансирование	Январь 2022 год	МОН РК МИО НПП «Атамекен» (по согласованию)	В рамках средств, предусмотренных в МБ
42	Методическое сопровождение внедрения ваучерного финансирования в:	Обучающие вебинары	2022-2025 годы		
42.1	государственных дошкольных организациях			МОН РК	БП
42.2	частных дошкольных организациях			НПП «Атамекен»	За счет собственных

				»	средств
--	--	--	--	---	---------

Примечание: расшифровка аббревиатур:

МОН РК - Министерство образования и науки Республики Казахстан

МИО - местные исполнительные органы

ЦМП «Болашақ – Акционерное общество «Центр международных программ «Болашақ»

ОВПО - организации высшего и (или) послевузовского образования

ОТППО - организации технического и профессионального, послесреднего образования

ДО – дошкольная организация

НПП «Атамекен» - Национальная палата предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен»

Отраслевые ассоциации - Отраслевые ассоциации Объединения индивидуальных предпринимателей и юридических лиц «Казахстанская ассоциация непрерывного образования» Национальной палаты предпринимателей Республики Казахстан «Атамекен»

МБ – местный бюджет

РБ – республиканский бюджет

БП – бюджетная программа

ПП - подпрограмма

ЛИТЕРАТУРА

1. Конвенция о правах ребенка (одобрена Генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989г. и вступила в силу 2 сентября 1990 года)
2. Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III,
3. Закон Республики Казахстан «О статусе педагогов» от 27 декабря 2019 года № 293-VI
4. Государственная программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 – 2025 годы (Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 988)
5. Модель развития дошкольного воспитания и обучения (постановление Правительства от 15 марта 2021 года №137)
6. Закон Республики Казахстан «О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями»
7. Послание Лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050» от 14 декабря 2012 года,
8. Материалы III заседания Национального совета общественного доверия при Президенте Республики Казахстан от 27 мая 2020 года,
9. Г.К. Ибрагимова, Н. П. Чеснокова, Н. В. Мирза, Л. А. Шкутина (Караганда, Республика Казахстан) «Возможности оценки качества дошкольного образования с помощью методики ЕСЕКБ-К в Казахстане»